

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

О. В. ХИЖНЯК

КОЛЕКТИВНА ДІЯ
В ОПТИЦІ СОЦІОЛОГІЇ

Монографія

ХАРКІВ – 2017

УДК 316.454.3
Х 43

Рецензенти:

Н. В. Коваліско – доктор соціологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка);

К. Г. Михайлова – доктор соціологічних наук, професор (Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»);

В. В. Чепак – доктор соціологічних наук, професор (Київський національний університет імені Тараса Шевченка).

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 13 від 25.09.2017 р.)*

Хижняк О. В.
Х 43 Колективна дія в оптиці соціології : монографія / О. В. Хижняк. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 340 с.

ISBN 978-966-285-444-2

У монографії розглянуто концепт колективної дії в соціологічному знанні. Визначено ресурс теорії колективної дії в соціологічному вивченні соціальних практик. Напрацьовані теоретичні підходи застосовано для аналізу колективної дії у контексті масової мобілізації і консолідації сучасного українського суспільства. Розгорнута концепція креативної колективної дії на прикладі конкретних актуальних соціальних практик українського суспільства.

Рекомендується для науковців, студентів та викладачів і всіх тих, хто прагне підвищити свою обізнаність з проблем колективної дії в сучасних соціальних практиках.

УДК 316.454.3

ISBN 978-966-285-444-2

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2017

© Хижняк О. В., 2017

© Макет обкладинки, Ю. М. Ришова, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. КОЛЕКТИВНА ДІЯ В ПЕРЕХРЕСТІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ	12
1.1. Концепт колективної дії в міждисциплінарному дискурсі	12
1.2. Теоретичні стратегії та періодизація вивчення колективної дії	20
1.3. «Індивідуальне – колективне» в контексті соціальної дії: можливості синтезу їхньої опозиції	31
1.4. Колективна дія і масова мобілізація. Суспільний рух в контексті масової мобілізації і колективної дії	49
Висновки до розділу 1	63
РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ РЕСУРС ТЕОРІЇ КОЛЕКТИВНОЇ ДІЇ В СОЦІОЛОГІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК	65
2.1. Колективна дія як проблема соціологічного знання	65
2.2. Колективні дії і соціальні практики.....	72
2.3. Колективний діяч: проблеми його ідентифікації в соціальних практиках.....	81
2.4. Ключові тренди в соціологічному вивченні колективної дії	89
Висновки до розділу 2	98
РОЗДІЛ 3. СОЦІОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА КОЛЕКТИВНОЇ ДІЇ	
3.1. Характеристики колективної дії в новітніх соціальних практиках	100
3.2. Колективна дія у контексті ситуаційного, процесного і системного підходів.....	111
3.3. Типологія колективної дії.....	120
Висновки до розділу 3	129

РОЗДІЛ 4. КОЛЕКТИВНА ДІЯ У КОНТЕКСТІ МАСОВОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ І КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	131
4.1. Колективна ідентичність, солідарність і довіра як конструкти масової мобілізації.....	131
4.2. Експансія мережевих комунікацій і масова мобілізація	146
4.3. Колективні реакції і дії. Роль колективної пам'яті в консолідації українського суспільства	158
4.4. Колективні реакції і протидія корупційним практикам	171
4.5. Комунікативні механізми перетворення масового в колективне в процесі масової мобілізації: досвід case study.....	179
4.6. Масова мобілізація в колективних діях національних меншин	194
4.7. Масова мобілізація і волонтерський суспільний рух	205
Висновки до розділу 4.....	214
 РОЗДІЛ 5. ФРАГМЕНТИ КРЕАТИВНИХ КОЛЕКТИВНИХ ДІЙ В СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИКАХ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	217
5.1. Затребуваність креативної колективної дії в сучасному українському суспільстві	217
5.2. Колективні дії в подоланні пасток у міграційних практиках...	227
5.3. Блокатори креативних колективних дій в освітніх практиках...	240
5.4. Колективно-договірні відносини в трудових практиках.....	258
5.5. Громадянські ініціативи як креативна колективна дія.....	272
Висновки до розділу 5	302
 ВИСНОВКИ	305
 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	311